

Circ i lleure:

una relació tan precària que es fa impossible

Pilar Serrat, artista i professora de circ, coordinadora de la Comissió de Formació de l'Associació de Professionals de Circ de Catalunya (APCC).

Antonio Alcántara, educador social, coordinador de l'Àrea de Formació i Circ Social de l'Ateneu Popular 9 Barris i membre de la Comissió de Formació de l'APCC.

Anys de construcció col·lectiva i de dur treball fan que les propostes educatives que sorgeixen des dels espais de formació de circ de Catalunya i dels formadors i formadores de circ que s'hi ha format, siguin, cada cop més, de gran qualitat pedagògica. Així ho demostren els projectes educatius realitzats al llarg d'aquests anys, molts d'ells en coordinació amb institucions educatives públiques. És un plus pedagògic. **El circ és utilitzat com a eina educativa, amb uns paràmetres que n'asseguren la seva qualitat.** Així, la ràtio d'alumnes, els espais, la planificació i l'avaluació, i també el seu seguiment pedagògic, són indicadors de la feina ben feta.

Tot i això, la situació per a molts espais de formació i per a molts formadors està sent molt dura. Un dels àmbits propis d'actuació pedagògica ha estat el del lleure educatiu. Un àmbit que, tot i estar en expansió, cada vegada es precaritzava més, generant una relació amb el circ que esdevé insostenible.

El sector empresarial del lleure cerca monitors amb una formació professional de qualitat que puguin fer projectes de formació de circ per hores. Per tant, els paga com a monitors i no com a formadors de circ. D'aquesta forma, les empreses del lleure poden oferir a les escoles, els ajuntaments, les AMPA, etc. uns tallers de circ a uns preus més assequibles i amb els quals els espais de formació de circ no poden competir.

Així, ens trobem que els formadors han de vendre el seu treball especialitzat com a professors de circ, a un preu irrisori a prestigioses entitats de lleure, o bé han d'aparcar el seu ofici. D'altra banda, la forta baixada de preus i la competència ferotge, fan que les entitats i els espais de formació de circ que paguen dignament als formadors i formadores, es vegin condemnats a dificultats enormes.

Dumping és la paraula que permet definir aquesta situació. Consisteix a vendre un producte a un preu inferior al cost incorregut per produir-lo, amb l'objectiu de competir més eficaçment en el mercat.

A nivell concret i amb dades a la mà, la realitat salta a la vista:

- El preu hora/brut que paga una empresa de lleure és de 15€/h aprox.
- El preu hora/brut que paga un espai de formació de circ és de 35€/h aprox.

La situació podria ser pitjor. El mes de juliol de 2013 es va signar *in extremis* la continuïtat del *2n Conveni col·lectiu del lleure educatiu i sociocultural de Catalunya*. Amb la darrera reforma laboral, si "caducava" el conveni d'aquest sector laboral, igual que els d'altres sectors, i en no acordar-se cap de nou (en això hi tenen molta responsabilitat les grans empreses del lleure educatiu), els que treballen al lleure passarien

a dependre de l'Estatut dels treballadors. Si actualment ja estan pagant els monitors per sota del conveni laboral, d'aquesta manera la situació hagués estat encara més precària i dins de la legalitat.

En definitiva, l'escenari en què ens trobem perjudica directament la qualitat educativa de la formació de circ i, per tant, la qualitat i visió positiva del sector, ja que la realització de tallers de circ en precari, provoca una mala praxis i, per tant, una desqualificació del circ com a llenguatge artístic.

Podem trobar-hi solucions?

És un moment difícil, en què es prioritza l'estalvi, però aquest no ha d'anar, en cap cas, per davant de la qualitat educativa. Si empobrim el producte que oferim, difícilment podrem difondre i promoure, i menys dignificar, aquesta activitat dins la societat.

Potser el problema rau en què en aquest país la cultura en general i el circ en particular, es considera encara una afició i no un ofici: paraules semblants per a continguts molt diferents. Si des de les empreses culturals i del lleure educatiu, des dels espais de formació, i també des dels mateixos formadors, no s'aposta per la dignificació dels seus i, per contra, s'accepta el treball precari com a mal necessari, ens trobarem que tindrem uns formadors de circ molt preparats i preocupats per seguir formant-se -de fet ja els tenim- però als quals se'ls ofereixen feines precàries i molt per sota de les seves competències.

Els temps estan canviant, i anem cap a un model de formació que es vol que sigui autosuficient, però els valors pedagògics no poden quedar soterrats per la rendibilitat econòmica; sostenible, sí; econòmicament viable, també, però difícilment podrà ser rendible si volem seguir apostant per una cultura a l'abast de tothom. Els models econòmics anteriors a la crisi han quedat obsolets; s'han de buscar altres models que, partint d'una gestió sostenible, i d'una major participació, se sustentin en la col·laboració i en l'equilibri entre les diferents prioritats. Haurem de compartir i optimitzar les infraestructures ja existents, facilitar la creació de nous espais, i també assegurar la continuïtat dels actuals.

Amb ajuts econòmics coherents, i no mitjançant crèdits que obliguen els projectes a viure en un funambulisme econòmic permanent. El sector del circ ha de marcar el valor de la seva activitat pedagògica i no a l'inrevés. Si com diu el darrer *Pla integral del circ*, la formació d'avui és la cultura del demà, cal invertir-hi, i hem de fer força col·lectiva per situar l'activitat educativa del circ en el nivell de qualitat que li correspon.

El circ s'ha construït a Catalunya des de valors com la solidaritat, la cooperació i el suport mutu entre professionals i entitats, i en coresponsabilitat amb les administracions. Aquests valors ens han de servir per afrontar i construir noves alternatives davant d'aquestes difícils situacions.■